

Olomoucká stínadla

*Každý pořádný chlapec a téměř každé děvče,
kteří žijí ve velkém městě, vědí,
že jsou někdy večery, kdy je v ulicích všechno
tak nějak podivně tajuplné až strašidelné
a kdy vzduch přímo sálá nějakým neznámým dobrodružstvím.*

Jaroslav Foglar: Stínadla se bouří

Každé staré město má svá tajemství a zvědavý průzkumník v něm může při troše představivosti a fantazie najít i tajemná Stínadla. V Olomouci je takových míst hned několik.

Filmová Záhada hlavolamu

Barevná filmová verze *Záhady hlavolamu* podle stejnojmenné knižní předlohy Jaroslava Foglara měla premiéru v roce 1993 a natočil ji režisér Petr Kotek.¹ Mezi mnoha neznámými dětskými herci se ve filmu objevili i Matěj Hádek, Martin Písařík, Filip Jančík a Karel Zima. Na rozdíl od předchozího úspěšného černobílého televizního seriálu o Rychlých šípech z roku 1969, který se natáčel z větší části ve Stínadlech pracně postavených v barrandovských ateliérech, vznikal tento film převážně v reálném prostředí starých částí několika měst. Mnoha jeho záběrům posloužila jako příhodné kulisy také místa v Olomouci, která svou atmosférou i zvláštní historií dokonale zapadají do našich představ o Stínadlech.

V Olomouci probíhalo natáčení v roce 1992. Jedno z míst, kde se filmový děj *Záhady hlavolamu* odehrává, bylo hned vedle Denisovy ulice, kde jsme tehdy měli s kamarádem obchod. Dopředu jsem o natáčení nevěděl, ale jednoho dne se objevili filmaři a já jsem překvapeně sledoval, jak upravují vzhled okolních ulic. Domy dostaly tmavé nátěry, na zdech se objevily dobové reklamy a plakáty a v jedné z přilehlých ulic přibyla stará pouliční lampa. Teprve po dokončení filmu jsem se dozvěděl, že místo natáčení, rozhraní Pekařské a Denisovy ulice, ve filmu představovalo Foglarovu Rozdělovací třídu, která oddělovala Stínadla od okolního města. Další, co si z natáčení pamatuji, je historická tramvaj s číslem 223, která po celou dobu natáčení za skřípotu kol donekonečna projížděla oběma ulicemi.

Když jsem chtěl o mnoho let později oslovit lidi, kteří tehdy byli u natáčení *Záhady hlavolamu*, vybavil jsem si, že si filmaři tramvaj zapůjčili z olomouckého dopravního podniku, a protože u něj pracoval jako řidič tramvaje foglarovec Jiří

Dubský, napadlo mne se ho zeptat, jestli filmovou tramvaj při natáčení neřídil.

„Ne, já tu starou tramvaj neřídil, řídil ji Ondra Pícha, teď je už dávno v důchodu. Oprávnění řídit historickou tramvaj z roku 1930 měli myslím jen čtyři zaměstnanci podniku. Na tramvajové trati, kde se natáčelo, byla výluka a tramvaje se musely otáčet ve vozovně. Naproti naší vrátnice jsem viděl stát autobus z Prahy a taky tam byli kluci, co hráli Rychlé šípy.“

Na natáčení jsem se také zeptal Martina Ševčíka, kterému bylo v roce 1992 dvanáct let a hrál v komparzu Druhostraníka. Kluků jako on hrála ve filmu spousta.

Záhada hlavolamu, 1993 (FZH)

„Hrál jsem Druhostraníka v bitvě v Pekařské a Vodární ulici. V bitvě nás mohlo hrát tak dvě stě. Natáčelo se z rampy, bylo nevlídno a zima a my byli celý den venku na ulici. Zázemí měli filmaři v Domě dětí a mládeže, zapisovali jsme se tam vždycky den dopředu. Na natáčení jsme museli přijít v oblečení, které zhruba odpovídalo filmované době, oni nás před tím zkontrolovali a případně na oblečení něco upravili nebo doplnili.“

V tom filmu jsem hrál hlavně proto, že jsem se na celý den ulil ze školy a dostal za to stovku nebo dvě (smích). Taky nám to zpříjemnilo běžný všední den. Asi všechny zklamou, ale vlastně mi nešlo o to, být za každou cenu u natáčení foglarovky. Komparz jsem si zahrál třeba taky ve filmu Největší z Pierotů.“

Zanechme útržkových vzpomínek na filmování a projděme spolu především filmové lokace, protože filmaři měli podle mne na tajemná a zajímavá olomoucká místa mimořádných.

Denisova ulice, poblíž které se filmovala pouliční bitva, vyniká svou zvláštní temnou historií a také nepřehlédnutelnou ponurou stavbou v podobě zchátralého a opuštěného domu v Denisově 3, který vypadá jako zapomenutá filmová kulisa z nějakého hororu. Dům jako by v sobě stále skrýval nějaké neznámé tajemství. Na ponurosti mu neubírá ani jediná obydlená část, kterou je heavymetalový obchod v přízemí. Nedaleký dům v Denisově 7, který měl kdysi v přízemí malou hospůdku a do konce 19. století se mu říkalo *U sedmi čertů*,

provází pověst o staré šenkýřce, která díky zlým intrikám a čarám propadla peklu a její duši domem vláčelo sedm čertů. Opravdu podivná ulice.

Vedle rozhraní Denisovy a Pekařské se natáčelo i v přílehlé Vodární ulici, která představovala ulici vedoucí do Stínadel

a během natáčení se z ní neustále valil nekonečný proud Vontů. V jiné filmové scéně ze stejné ulice vychází Mažňákův otec na schůzku s Rychlými šípy. Vodární ulice má také dodnes svou specifickou atmosféru. Zvláštní je už její název po vodním živlu, který je připomínkou toho, že zde kdysi stávala stará městská vodárna a parní lázně s rozlehlou zahradou. Posledním dokladem vodního elementu je socha Neptuna ukrytá za vstupními dveřmi jednoho z místních domů.

Kačení ulice, která je ve filmu zachycena v jednom ze záběrů Rychlých šípů vkrádajících se do potměšlých Stínadel, je známá svými pověstnými prampouchy a nezvykle barevnými zašlými omítkami. Tuto ulici mám spojenou s jedním zvláštním zážitkem. Když jsem se byl v jednom ze zdejších starých bytů podívat na knihy z pozůstalosti, ocitnul jsem se v bytě podivného sběratele. Všude po zemi byly kolejnice a vláčky a ohromné množství železničních modelů se válelo i všude kolem, často i v nerozbalených krabicích. V bytě jako by se zastavil čas a někdo z něj jen někam na chvíli odešel.

K zachycení podoby dalšího nezvyklého místa musíte mít trochu představivosti. Když se dáte Denisovou ulicí dál po kolejích směrem k hlavnímu nádraží, narazíte nalevo na prázdný prostor po řadě zbouraných domů a vedle stojící Muzeum moderního umění. Ve 13. století se na místě muzea nacházel útulek pro malomocné a ve 14. století potom olomoucký špitál sv. Antonína, později i s místním kostelem a hřbitovem přejmenovaný na špitál sv. Ducha. Na stejném místě pak sídlil v 19. století okresní soud s trestnicí. Živou vzpomínkou na vězení jsou bývalé žalářní kobky se starými vraty s vyrytými nápisy, které se nacházejí v přízemí administrativní části muzea a dnes v nich mají kanceláře zaměstnanci Muzea umění.

Bianchi - Rosso
Vedano alce